

Kirsten Bøggilds prædiken 10. søndag efter trinitatis

Taler

Kirsten Bøggild
Sognepræst

Dato

20. august 2006

Sted

Aarhus Domkirke

Omstændigheder**Prædikentekst**

Matthæusevangeliet kapitel 11, vers 16-24

MELANKOLI

Vi blæste på fløjte for jer,
og I dansede ikke;
vi sang klagesange,
og I jamrede ikke.

Bebrejdelserne hænger tykt i luften. Denne slægt har ikke taget imod opfordringen til dans. Denne slægt er præget af en sær modvilje. Der er ikke noget eller nogen, der kan gøre den tilpas. Johannes Døber, som var en asket, betragtes som anderledes og vanvittig. Jesus, som ikke er asket, men spiser og drikker og fester med mennesker, som de fleste ikke vil omgås, vækker forargelse. Denne slægt holder sig selv udenfor, betragter på afstand det, der sker. Og ligegyldigt hvad vækker det dens modvilje. Den kritiserer – og derved forbliver den på afstand. Bevarer sig selv mod indblanding. Beskytter sig selv mod forpligtende begejstring. Mod deltagelse i det fælles liv. Det er som med vor tids TV-kikker: Der er ikke noget ved noget, synes man, men man vil da godt se det i fjernsynet, fra lænestolens behagelige dyb. På afstand af begivenhederne selv. Selv uden for verdens gang. Hele det drama, som man betragter som underholdning. Nu hvor verdens tragedier er blevet til underholdning på skærmen. Man tror sig måske ikke involveret, skønt man er det. For mens verden går sin skæve gang og du hygger dig i lænestolen, gør du intet til at forhindre, at tingene går i den forkerte retning.

At se passivt til er en moderne livsform. Det fælles liv – samfund, miljø,

demokrati, globalisering – det er blevet så indviklet og uoverkommeligt, så uoverskueligt for den enkelte, at det er blevet tillukkende at melde sig ud af det hele og se passivt til som om det hele er underholdning, der ikke kræver min medspillen, min indsats. På den ene side er oplysning om verdens tilstand og medmenneskets nød, om krig og sult og sygdom, mere omfattende end nogensinde. På den anden side er den enkeltes mulighed for at gøre noget forsvindende lille. Sådan oplever vi verdens tilstand gennem medierne – og bliver passive af det. Håbløse pessimister. Ikke alle. Men det er en tendens og det er en forståelig tendens. Det nytter bare ikke noget! Verden bliver ikke bedre af, at vi er passive. Og vi selv bliver elendige mennesker af ikke at involvere os i det fælles liv. For hvad er et menneske? Hvordan bliver et menneske sig selv? Det gør det ved at tage ansvar for det medmenneske, det er sat til at leve sammen med – og det ikke bare i snævrere forstand, men i allervideste forstand. Ansvar er grænseløst, det er kun at begynde et sted fra, dit sted – og så se dig ud i tiden og rummet. Ud i den vidunderligt skabte verden og tage vare på den med dig selv og dit liv.

Hvorfor ville denne slægt så ikke danse? Ikke sørge? Ikke være med til noget som helst? Hvad er det for en melankoli, der præger tidens mennesker? Det kan der nok gives mange bud på, men egentlig er melankoli lige så uforklarlig som kærlighed. Dette indadvendte sind, dette tillukkede væsen, dette sortsyn indtil vanvid. Tungsind, som strider mod den glæde, som er tanken med alt det levende.. Når et menneske altid vender ryggen til sit medmenneske, altid ser ned og ser væk og ser forbi det andet menneske. Når det altid bare går sin vej, lukker sin dør, trækker gardinet for. Det er så selvdestruktivt, at det er uforklarligt. Melankoli er lige så meningsløs som kærlighed og glæde er meningsfulde. Den passive indelukthed i sin egen verden er lige så livsfjendsk om den aktive udadvendte handlen i den fælles verden er livsglad. Det er bare ikke så enkelt. Melankoli er en side af menneskets væsen, en dunkelhed vi lever og kæmper med, fordi den har sin egen magt. Dens overmagt bekæmpes kun ved at tage den alvorligt og ved at elske den bort. Kun kærlighed har magt til at overvinde den. Og derfor søger den også ubevidst kærlighed. Men så er den så paradoksal, at den flygter fra den, gemmer sig for den, vender sig imod den... Den vil ikke danse, når kærligheden spiller på fløjte. Den vil ikke sørge, når kærligheden synger klagesange. Den trækker sig sky ind i sig selv og bliver derinde. Den kærlige kan ikke nå derind.

Det, Jesus altid kritiserede, var menneskers måde at forholde sig til hinanden på.

Den kulde, der kunne være mellem dem. Den ligegyldighed, den undertrykkelse og udnyttelse, den lyst til fordømmelse. Selviskheden i alle dens afskygninger. Også melankolien har et egoistisk aspekt. Ufrivilligt måske, men en konsekvens af, at man bliver i sin egen indre verden, optaget af egne følelser og problemer, inden for egne vægge med verden udenfor, kan være, at man ikke ænser mennesket på den anden side af væggen. Om han er lykkelig eller ulykkelig? Om han har brug for hjælp eller om han ikke har? Når vi ikke er opmærksomme, når vi ikke er interesserede, overlader vi hinanden til ensomhed. – Hvad har det med dagens tekst at gøre, kunne vi spørge? Jo, den knusende dom Jesus fælder over sit folk, sin samtid, er en fordømmelse af dens mangel på tro på ham. Og det vil sige mangel på medfølelse. Når han appellerer til at man skal elske sin næste som sig selv, så er det medfølelse med mennesket uden for væggene, det handler om. Og når samtiden ikke vil danse efter hans fløjte, ja så betyder det, at den ikke vil tro på hans budskab om at vi skal elske hinanden uden forbehold. I stedet vender man sig ind i sig selv og spørger sig selv: Hvordan elsker jeg mig selv bedst? Som om man helt er i individualismens vold.

Jesus gik rundt i landet og forkyndte Guds ord – som profeterne før ham. Men han talte på sin egen måde. Han kom med Guds barmhjertighed, syndernes forladelse. Og han holdt sig ikke strengt til jøderne, sine egne landsmænd. Hans budskab var universelt. Han ville, at folk skulle tro på barmhjertighedens ret. At ingen var uden for Guds kærligheds rækkevidde, og derfor skulle heller ingen være uden for menneskers kærligheds rækkevidde. Men hvad folk gerne ville have for sig selv: Guds tilgivelse, det ville de ikke unde andre og slet ikke dem, der boede i et andet land og havde en anden religion. Inspirationen fra Jesu forkyndelse af Guds rige med syndernes forladelse blev ikke taget op. Den virkede ikke på lederne af det folk, han tilhørte. Det er en inspiration, som vil ændre et menneskes forståelse af sit gudsforhold til også at omfatte sit forhold til det andet menneske. Fra at være et individuelt forhold til at være et socialt, et medmenneskeligt. Men inspirationen blev afvist. Det bliver den, når vi ikke vil. Når vi ikke vil tilgive, når vi ikke vil have noget med det andet menneske at gøre.

Og dommen er hård. Så hård, at det er svært at se Guds barmhjertighed over for det menneske, der afviser den. Men dommen er en nådesløs afsløring af afvisningen. Man tvinges til at se sin selviskhed i øjnene. Man ser resultatet af hjertets kulde og åndens passivitet. Alverdens nød og elendighed, gråd der aldrig standser, længsler der aldrig opfyldes, ensomhed indtil vanvid. Alt glider forbi

det indre blik i en sidste håbløs rædsel over alt det, man har svigtet. Profeten Jesus taler dommedagsord som profeterne før ham. Og skal vi forbinde dem med vort eget liv, så sætter de ord på frygten for at ende som et følelseskoldt umenneskeligt væsen, der ikke gør sine medmennesker noget godt. Domsordene er en advarsel om at vågne op og se sig selv og sit liv i øjnene mens tid er – inden det er for sent.

Jamen, er Gud så hård, at noget nogensinde er for sent? Ja, i dette liv sørger vi selv for at ødelægge mange livsmuligheder. Vi er selv skyld i, at noget er blevet for sent – og hvis vi i vort livs sidste øjeblik erkender, at vi aldrig elskede andre end os selv, så er det i menneskelig forstand for sent. – Hvad er da syndernes forladelse, Guds barmhjertighed i alt dette? For det første tager dommen menneskelivet alvorligt, både det menneske, som ikke elskede, og det menneske, som gik glip af den andens kærlighed. Gud er ikke bare ligeglad. Og denne alvor i forhold til både den ene og den anden, er den dog ikke et løfte om, at hvad vi mennesker ikke formår, at tilgive os selv, det formår Gud i sin evighed? Jesus forkyndte ikke håbløshed, men håb ud over enhver grænse.

Amen.

Kilde

Manuskript tilsendt af taler

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

10. søndag efter trinitatis, Anden tekstrække, Prædiken, Prædikener fra 2000-tallet

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/kirsten-boggilds-praediken-10-sondag-efter-trinitatis>